

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานสินเชื่อสาขาที่มีต่อนโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารออมสิน ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยจำแนกเนื้อหาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวความคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง
3. ความหมายของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
4. แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย
5. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย
6. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารออมสิน
7. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น เป็นความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ไม่ลึกซึ้งเท่าทัศนคติจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น ดังนี้

ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็น หรือ Opinion หมายถึง

ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

ทัศนะหรือประมวลการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาและหลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสับสนุน หรือเป็นปฏิกิริยต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน (ราชบัณฑิตยสถาน ,2532)

ความคิดเห็นหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งแต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ (สุชา จันทร์เอม ,2542)

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งวิจารณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง (Fact) ทักษคติ (Attitude) ของบุคคลในขณะที่ทัศนคติจะเป็นการแสดงความรู้สึกทั่วๆ ไปเกี่ยวกับ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ (สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ, 2522)

ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มี ส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้ (จำรอง เงินดี, 2534)

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติการที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลดังนั้นการวัด ความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2534)

จากความหมายของความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายด้าน และความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริงและเจตคติของบุคคล ไม่สามารถตัดสินได้ว่าถูกหรือผิด อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้

วิธีวัดความคิดเห็น

การสร้างมาตรวัดความคิดเห็นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี แต่วิธีที่แพร่หลายมีอยู่ 4 วิธี คือ (นพมาศ ชีรเวทิน, 2542)

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurston Method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal Appearing Intervals)
2. วิธีกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือแนวความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับข้อความทัศนคติสูงต่ำเปรียบเทียบกันได้ จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของความคิดเห็น
3. วิธีจำแนก S-D Scale (Semantic Differential) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar Adjective) เช่น ดี – เลว ขยัน – ขี้เกียจ เป็นต้น
4. วิธีแบบลิเคิร์ต (Likert Method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งมี

คำตอบให้เลือก 5 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1, หรือ +2, +1, 0, -1, -2, ตามลำดับ การให้คะแนน Positive หรือ Negative

แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง

ในการดำเนินงานทุกๆ ชนิดย่อมต้องมีความเสี่ยงเกิดขึ้นความเสี่ยงหมายถึงโอกาสที่องค์กร จะเกิดการดำเนินงานที่ขาดทุน หรือไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานหรือ เป้าหมายที่วางไว้ ความเสี่ยงสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก (External Forces) เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ความต้องการของลูกค้า เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ภาวะการแข่งขัน และความเสี่ยงจากปัจจัยภายใน (Internal Forces) เช่น ความเสี่ยงในการ ดำเนินงาน ความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงในการมอบอำนาจ (เจริญ เจษฎาวัดย์, 2546)

ความหมายของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

การปรับปรุง โครงสร้างหนี้ หมายถึง การร่วมมือกันในการเจรจาระหว่างเจ้าหนี้สถาบัน การเงินผู้ให้กู้ยืมเงินกับลูกหนี้ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมเงิน ในการแก้ไขปัญหาหนี้ระหว่างกันเพื่อให้เจ้าหนี้ สถาบันการเงิน ได้รับชำระหนี้คืนสูงสุดและลูกหนี้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ (ธนาคารแห่ง ประเทศไทย, 2541)

แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยให้มีการ จัดแบ่งกลุ่มหนี้ NPL ตามระดับความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้หรือการได้รับชำระหนี้ จากลูกหนี้ในอนาคต หากทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้สำเร็จจะช่วยลด NPL ของสถาบัน การเงินได้เร็วขึ้น โดยมีหลักการคัดเลือก คือ ปัญหาของลูกหนี้ยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขได้ ตัวลูกหนี้ หรือผู้บริหารกิจการมีความเข้าใจปัญหาและยอมรับความเป็นจริง รวมทั้งมีความตั้งใจจริงที่จะ แก้ปัญหา พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งเจ้าหนี้อื่น เช่น สถาบันการเงิน (ถ้ามี) พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ร่วมกัน โดยสถาบันการเงินสามารถ จัดแบ่งกลุ่มลูกหนี้ที่เป็น NPL ตามระดับความเป็นไปได้ในการรับชำระหนี้คืน และลักษณะของ ลูกหนี้ ตามตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ที่เป็น NPL ตามระดับความเป็นไปได้ ลูกหนี้ที่อยู่ในกลุ่ม A และ B มีความสามารถที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่รุนแรง ธุรกิจสามารถ ดำเนินต่อไปได้ สำหรับลูกหนี้ที่อยู่ในกลุ่ม C และ D ไม่สามารถที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ธุรกิจประสบปัญหาในการดำเนินงานหรืออยู่ในขั้นตอนของการดำเนินคดีของศาล ในการปรับปรุง

โครงสร้างหนี้จะพิจารณาคัดเลือกจากกลุ่ม A และ B ก่อน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเป็นไปได้สูง และเริ่มจากรายใหญ่ก่อน

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ที่เป็น NPL ตามระดับความเป็นไปได้ในการชำระหนี้และลักษณะของลูกหนี้

NPL	ระดับความเป็นไปได้	ลักษณะของลูกหนี้
กลุ่ม A	80%	มีปัญหาระยะสั้น ไม่รุนแรง แนวโน้มการดำเนินธุรกิจยังไปได้
กลุ่ม B	50%	มีปัญหาหนักกว่ากลุ่มแรกต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาแต่ยังรับสภาพหนี้ได้
กลุ่ม C	20%	มีปัญหาหนัก ไม่สามารถรับสภาพหนี้เดิมได้
กลุ่ม D	0%	มีปัญหารุนแรง เจ้าหนี้หลายรายกำลังฟ้องจ่ายชำระหนี้ได้น้อย

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมี 9 วิธี ดังนี้

1. การลดเงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างรับ คือ การยินยอมงดเว้นมิให้ลูกหนี้ชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างรับที่สถาบันการเงินได้บันทึกบัญชีรับรู้เป็นรายได้แล้ว หรือเป็นการลดหย่อนต้นเงินหรือดอกเบี้ยค้างรับซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Hair Cut เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่หยุดกิจการ ธุรกิจไม่มีโอกาสจะฟื้นตัว หรือมีรายได้พอที่จะชำระหนี้ โดยกรณีที่ยังคงมีดอกเบี้ยที่ค้างชำระหลังจากที่ได้มีการปรับลดลงแล้ว ให้ตั้งพักและให้ลูกหนี้ผ่อนชำระโดยมีลำดับแนวทางการพิจารณา ดังนี้

- (1) ให้ลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยค้างชำระให้หมดก่อน จึงเริ่มชำระเงินต้น
- (2) ชำระเป็นสัดส่วนพร้อมต้นเงิน
- (3) จ่ายชำระต้นเงินให้หมดก่อน หลังจากนั้นจึงชำระดอกเบี้ยที่ค้างชำระ

2. การลดอัตราดอกเบี้ย คือ การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่คิดจากลูกหนี้ ณ ปัจจุบัน หรือตามสัญญาเงินกู้เดิม เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่ยังประกอบธุรกิจเป็นปกติแต่รายได้ไม่เพียงพอในการชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขเดิม แนวทางการลดอัตราดอกเบี้ยจึงต้องพิจารณาจากประมาณการงบกระแสเงินสด (Cash Flow) ว่ากิจการมีรายได้และสามารถชำระหนี้ได้ ทั้งนี้รายได้ที่จะนำมาชำระให้พิจารณาจากกำไรก่อนภาษี และดอกเบี้ยเป็นเกณฑ์การจัดสรรเงินมาชำระหนี้ทั้งนี้ สมมติฐานของรายได้และค่าใช้จ่ายต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงและความเป็นไปได้ ซึ่งเมื่อมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงแล้วควรที่จะให้ลูกหนี้สามารถชำระดอกเบี้ยที่ครบกำหนดตามงวดปกติได้ทันที และในการลดอัตราดอกเบี้ยจะมีแนวทางการพิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ย ดังนี้

(1) กำหนดอัตราดอกเบี้ย Float Rate หรืออัตราดอกเบี้ยลอยตัว ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามภาวะตลาด

(2) กำหนดอัตราดอกเบี้ย Fixed Rate หรืออัตราดอกเบี้ยคงที่ เฉพาะช่วงแรก 2-3 ปี หลังจากนั้นเปลี่ยนเป็นอัตราดอกเบี้ย Float Rate

(3) กำหนดอัตราดอกเบี้ย Fixed Rate ตลอดอายุเงินกู้

เมื่อมีการลดอัตราดอกเบี้ยลงแล้ว อาจมีดอกเบี้ยค้างชำระส่วนที่มิได้มีการลดหย่อนให้กับลูกหนี้ ดังนั้นแนวทางในการพิจารณาให้ลูกหนี้จ่ายชำระหนี้เพื่อลดภาระหนี้ให้หมดเร็วขึ้นนั้นมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

(1) ให้ชำระดอกเบี้ยครบกำหนดเต็มจำนวน โดยหากมีเงินสดคงเหลือให้นำไปหักชำระดอกเบี้ยค้างชำระและต้นเงิน 50: 50 หรือตามสัดส่วน

(2) ให้ชำระดอกเบี้ยครบกำหนดเต็มจำนวน หากมีเงินสดคงเหลือให้นำไปหักชำระต้นเงินทั้งหมด (ตั้งพักดอกเบี้ยค้างชำระไว้)

(3) ให้ชำระดอกเบี้ยครบกำหนดบางส่วนในช่วงแรกโดยอาจกำหนดระยะเวลา 3 – 5 ปีแรกส่วนดอกเบี้ยที่เหลือให้ตั้งพักไว้หากมีเงินสดคงเหลือให้นำไปหักชำระต้นเงินและดอกเบี้ยค้างชำระ หรือหักต้นเงินทั้งหมด เช่น คิดดอกเบี้ย 10% ให้จ่ายในปีที่ 1, 2, 3 อัตรา 4%, 5%, 6% ตามลำดับ ตั้งแต่ปีที่ 4 ให้จ่ายชำระเต็ม 10% ดอกเบี้ยค้างชำระที่ตั้งพักไว้ในปีที่ 1, 2, 3 ให้ทยอยจ่ายชำระพร้อมกับต้นเงินหรือภายหลังต้นเงิน เป็นต้น

3. การเปลี่ยนหนี้เป็นทุน คือ การที่สถาบันการเงินเปลี่ยนสถานะของตนเองจากเจ้าหนี้เงินให้กู้ยืม เป็นผู้ถือหุ้นในกิจการของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้มีการโอนหนี้สินของสถาบันการเงินมาเป็นทุนจดทะเบียน เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่มีปัญหาหนัก ไม่สามารถรับสภาพหนี้ได้เต็มจำนวน ต้องลดหนี้ให้บางส่วน แต่ยังประกอบธุรกิจเป็นปกติ แต่รายได้ไม่เพียงพอในการชำระดอกเบี้ยเนื่องจากมีภาระหนี้มากเกินไป หากมีการลดภาระเงินต้นลงบ้างจะสามารถชำระหนี้ได้ และดีกว่าการบังคับชำระด้วยหลักประกัน เนื่องจาก หลักประกันไม่คุ้มภาระหนี้ โดยในการดำเนินการแปลงหนี้เป็นทุนจะต้องมีผู้สอบบัญชีอิสระทำการประเมินสินทรัพย์ หนี้สิน (Due Diligence) ของลูกหนี้เพื่อคัดส่วนขาดทุนของลูกหนี้ก่อน และหนี้ที่แปลงเป็นทุนต้องมีผลตอบแทนต่อส่วนทุน (Return on Equity) ในอนาคต หากแปลงหนี้เป็นทุนแล้วทำให้สถาบันการเงินต้องถือหุ้นเกินกว่า 10% ต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ หนี้ที่แปลงเป็นทุนควรมีลักษณะเป็นหุ้น บุริมสิทธิ์ ซึ่งมีสิทธิออกเสียงมากกว่าหรืออย่างน้อยเท่าเทียมกับหุ้นสามัญทุกประการ แต่จะได้รับเงินปันผลก่อนในอัตราสูงกว่าหรืออย่างน้อยเท่ากับหุ้นสามัญ ทั้งนี้วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยการเปลี่ยนหนี้เป็นทุนนี้ กิจการมีความสามารถในการชำระหนี้ได้จำกัด เนื่องจากมีภาระหนี้จำนวนมาก จึงต้อง

พิจารณาแนวทางที่จะลดหนี้ให้ได้มากที่สุดก่อนที่แปลงหนี้ส่วนที่เหลือเป็นทุน ซึ่งแนวทางในการจัดแบ่งภาระหนี้สามารถจัดแบ่งภาระหนี้ทั้งหมดเป็นส่วนๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 Commercial loan พิจารณาจากกระแสเงินสด (Cash Flow) ของกิจการว่าสามารถรับสภาพหนี้ได้เท่าไร โดยชำระดอกเบี้ยในอัตราตลาดหรือต่ำกว่าเล็กน้อย ต้นเงินที่คำนวณได้ถือเป็น Commercial Loan มีกำหนดการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยปกติ

1.1 การแบ่ง Commercial Loan (ในกรณีที่มีเจ้าหนี้หลายราย) ให้แบ่งตามหลักประกัน โดยแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ได้ดังนี้

1.1.1 เจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน (Secure Lender) โดยหลักประกันเป็น ทรัพย์สินในโครงการ (Core Assets)

1.1.2 เจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน (Secure Lender) โดยหลักประกันเป็นทรัพย์สินนอกโครงการ (Non Core Assets)

1.1.3 เจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน (Unsecured Lender)

เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันที่เป็น Core Assets ควรจะได้รับจัดสรรเป็น Commercial Loan ไปก่อน หากมีหลักประกันเหลือจึงจัดสรรให้แก่เจ้าหนี้กลุ่ม 1.1.2 และ 1.1.3 โดยเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันนอกโครงการให้รับโอนทรัพย์สินชำระหนี้ก่อน ส่วนที่เหลืออาจให้ตัดออกหรือถือเป็นหนี้ไม่มีหลักประกันเพื่อมา Share Commercial Loan ที่เหลือจากกลุ่ม 1.1.1 ได้

1.2 การใช้ราคาหลักประกันเพื่อจัดสรร Commercial Loan สามารถใช้ราคา ดังนี้

1.2.1 กรณีสถาบันการเงินเป็นผู้รับจำนอง Core Assets ควรใช้ลำดับราคาดังนี้

1. Fair Market Value คือ ราคาตลาด

2. Discount จาก Fair Market Value คือ ราคาที่มีการลดค่าลงจากราคา

ตลาด

3. Force Sale Value คือ ราคาบังคับขายหรือราคาขายทอดตลาด

ส่วนที่ 2 หนี้ส่วนที่นอกเหนือจาก Commercial Loan ควรให้แปลงเป็นหนี้ประเภทอื่นหรือทุนก่อนตามลำดับ ดังนี้

2.1 Convertible Loan หรือ Convertible Debenture หรือ Convertible Bond

ไม่มีดอกเบี้ย หรือมีดอกเบี้ยต่ำมาก หรือกำหนดให้จ่ายดอกเบี้ยเมื่อผลการดำเนินงานดีเกินกว่าที่กำหนด (Performance Link) วิธีนี้เหมาะสำหรับ กรณีที่โครงการมีความไม่แน่นอน อาจดีกว่าที่คาดหมาย

2.2 Hanging Debt ตั้งค้างไว้ โดยอาจคิดหรือไม่คิดดอกเบี้ย ถ้าคิดให้จ่ายชำระตอนท้ายหนี้ทั้งหมด

2.3 แปลงหนี้ที่เกิน Commercial Loan เป็นทุนทันที

2.4 ตัดภาระหนี้ส่วนที่เหลือหลังจากแปลงหนี้เป็นทุนทันที (Hair cut)

4. การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ (เดิมเป็นหนี้ระยะยาวอยู่แล้ว) คือ การเลื่อนกำหนดระยะเวลาของเงินต้นที่จะครบกำหนด หรือเงินต้นที่ครบกำหนดไปแล้วซึ่งค้างชำระออกไปโดยการขยายระยะเวลาของอายุเงินกู้ให้ยาวขึ้นจากกำหนดเดิม เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่ยังประกอบธุรกิจเป็นปกติแต่รายได้ไม่พอชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขเดิม ทั้งนี้ ต้นเงินกู้ส่วนที่เลื่อนกำหนดชำระออกไปสามารถพิจารณาเลื่อน ดังนี้

- (1) นำต้นเงินที่ค้างชำระและต้นเงินที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระมาจัดตารางชำระหนี้ใหม่
- (2) นำต้นเงินที่ค้างชำระมาต่อท้ายตารางชำระหนี้เดิม

5. การเปลี่ยนหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาว คือ การเปลี่ยนประเภทหนี้จากหนี้ระยะสั้นที่มีอายุเงินกู้ไม่เกิน 1 ปี เป็นหนี้ระยะยาว ที่มีอายุเงินกู้มากกว่า 1 ปี โดยมีกำหนดการชำระคืนเงินต้นเป็นงวดที่แน่นอนตามอายุเงินกู้

6. การเพิ่มระยะเวลาปลอดหนี้ (Grace Period) เงินต้นและหรือดอกเบี้ย คือ การขยายระยะเวลาของเงินกู้ที่ยังอยู่ในช่วงของระยะเวลาปลอดการชำระหนี้เงินต้นให้ยาวขึ้น หรือการให้ตั้งพักชำระหนี้เงินต้นและหรือดอกเบี้ยค้างชำระระยะเวลาหนึ่ง

7. การรับโอนสินทรัพย์เป็นหลักประกัน คือ การรับโอนสินทรัพย์ของลูกหนี้ที่นำมาเป็นหลักประกันหนี้สถาบันการเงิน เพื่อหักชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีภาระต่อสถาบันการเงิน โดยเหมาะสมสำหรับลูกหนี้ที่ธุรกิจไม่สามารถจะดำเนินต่อไปได้หรือต้องเลิก มีปัญหารุนแรง เจ้าหนี้หลายรายกำลังฟ้อง

8. การรับโอนสินทรัพย์ที่ไม่ใช่หลักประกันเพื่อชำระหนี้ คือ การรับโอนสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่หลักประกันของสถาบันการเงิน เพื่อหักชำระหนี้ของลูกหนี้ที่มีภาระต่อสถาบันการเงิน ซึ่งโดยมากจะกระทำเมื่อสินทรัพย์ที่ลูกหนี้นำมาเป็นหลักประกันไม่เพียงพอต่อการหักชำระหนี้ หรือเดิมไม่มีหลักประกันเงินกู้

9. การรับโอนสินทรัพย์โดยมีสัญญาให้สิทธิลูกหนี้ในการซื้อ/โอนกลับคืน คือ การรับโอนสินทรัพย์ของลูกหนี้เพื่อหักชำระหนี้ที่มีภาระต่อสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินให้สิทธิลูกหนี้ในการซื้อสินทรัพย์นั้นคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด และราคาที่ตกลงกัน หรือให้สถาบันการเงินมีสิทธิขายบุคคลภายนอกเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องเสนอเงื่อนไขและราคาเดียวกันให้เจ้าของเดิมซื้อก่อน หากไม่ซื้อสถาบันการเงินจึงจะขายได้ เป็นต้น ทั้งนี้ สินทรัพย์ที่รับโอนโดยมากจะเป็นที่ตั้งโครงการซึ่งลูกหนี้ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ในช่วงเวลาที่สถาบันการเงินให้โอกาสลูกหนี้ในการซื้อทรัพย์สิน ลูกหนี้จะขอเช่าทรัพย์สินดังกล่าวจากสถาบันการเงินเพื่อดำเนินธุรกิจต่อไป

อย่างไรก็ตาม การผ่อนปรนเงื่อนไขเงินกู้บางกรณี ไม่ถือเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. การลดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะตลาดหรือลดเพื่อการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกหนี้
2. การขยายเวลาการชำระหนี้ โดยลูกหนี้ยังคงชำระตามอัตราเดิมที่ระบุไว้ในสัญญาและธนาคารได้รับชำระครบถ้วน

แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินได้กำหนดการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามคำสั่งที่ 38/2542 เรื่องการให้สินเชื่อ ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2542 ส่วนที่ 5 การติดตามและแก้ไขหนี้ ข้อ 12 วิธีการแก้ไขหนี้ ดังนี้

1. การลดจำนวนเงินดอกเบี้ยส่วนปรับ คือ การยินยอมยกเว้นให้ลูกหนี้ไม่ต้องชำระดอกเบี้ยส่วนปรับค้างรับที่ธนาคาร ได้บันทึกบัญชีรับรู้เป็นรายได้แล้ว โดยมีเงื่อนไข

(1) ชำระดอกเบี้ยในอัตราปกติก่อนการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ

(2) ระยะเวลาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ สำหรับสินเชื่อบุคคลสามารถขยายได้ไม่เกินสองเท่าของประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อเคหะที่ขยายได้ไม่เกินระยะเวลาให้กู้เงิน

(3) ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนดเป็นรายเดือน

2. การขยายระยะเวลาชำระหนี้ คือ การเลื่อนกำหนดระยะเวลาของเงินต้นที่จะครบกำหนดซึ่งค้างชำระออกไป โดยมีเงื่อนไข

(1) ขยายระยะเวลาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความสำหรับสินเชื่อบุคคลสามารถขยายได้ไม่เกินสองเท่าของประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อเคหะที่ขยายได้ไม่เกินระยะเวลาให้กู้เงิน

(2) ปลอดระยะเวลาชำระดอกเบี้ยค้างไม่เกิน 3 ปี

(3) ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนดเป็นรายเดือน

(4) เมื่อครบระยะเวลาปลอดชำระดอกเบี้ยให้นำดอกเบี้ยค้างมาคำนวณเฉลี่ยจ่ายเป็นรายเดือนภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี

3. การชำระดอกเบี้ยปกติ คือ การให้ลูกหนี้ผ่อนชำระดอกเบี้ยของเงินต้นในอัตราปกติ โดยมีเงื่อนไข

(1) ขยายระยะเวลาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความสำหรับสินเชื่อบุคคลสามารถขยายได้ไม่เกินสองเท่าของประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อเคหะที่ขยายได้ไม่เกินระยะเวลาให้กู้เงิน

(2) ปลอดระยะเวลาชำระเงินต้นและดอกเบี้ยค้างไม่เกิน 3 ปี

(3) ชำระดอกเบี้ยของเงินต้นในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนดเป็นรายเดือน

(4) เมื่อครบกำหนดปลอดชำระหนี้ ให้ชำระเงินต้น ให้ผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนดเป็นรายเดือน ดอกเบี้ยค้าง จำนวนเฉลี่ยจ่ายเป็นรายเดือนภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี

4. การชำระดอกเบี้ยปกติบางส่วน คือ การให้ลูกหนี้ผ่อนชำระดอกเบี้ยของเงินต้นในอัตราปกติโดยชำระไม่น้อยกว่า 50% ของดอกเบี้ยในอัตราปกติ โดยมีเงื่อนไข

(1) ขยายระยะเวลาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความสำหรับสินเชื่อบุคคลสามารถขยายได้ไม่เกินสองเท่าของประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อเคหะที่ขยายได้ไม่เกินระยะเวลาให้กู้เงิน

(2) ปลอดระยะเวลาชำระเงินต้นและดอกเบี้ยค้างไม่เกิน 3 ปี

(3) ระหว่างปลอดระยะเวลาชำระหนี้ ให้ชำระ ดอกเบี้ยบางส่วนของเงินต้นไม่น้อยกว่า 50% ของดอกเบี้ยในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนด ดอกเบี้ยในส่วนที่ชำระไม่ครบให้คำนวณสะสมไว้รวมกับดอกเบี้ยค้าง

(4) เมื่อครบกำหนดปลอดชำระหนี้ ให้ชำระเงินต้น ให้ผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในอัตราปกติตามที่ธนาคารกำหนดเป็นรายเดือน ดอกเบี้ยค้าง จำนวนเฉลี่ยจ่ายเป็นรายเดือนภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี

5. การเปลี่ยนเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีเป็นเงินกู้ระยะยาว คือ การเปลี่ยนประเภทหนี้จากหนี้ระยะสั้นที่มีอายุการกู้เงินไม่เกิน 1 ปี เป็นหนี้ระยะยาว โดยมีเงื่อนไข

(1) จำนวนเงินกู้เบิกเกินบัญชีที่ไม่เกินวงเงินให้ถือเป็นเงินต้น

(2) จำนวนเงินกู้เบิกเกินบัญชีที่เกินวงเงินให้ถือเป็นดอกเบี้ยค้าง

(3) จำนวนดอกเบี้ยตามประเภทของสินเชื่อ

6. การขายหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินบางส่วนชำระหนี้ คือ การนำหลักประกันมาคำนวณเปรียบเทียบมูลค่าหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินหลังขาย/เงินต้นคงเหลือ จะต้องมากกว่าหรือเท่ากับมูลค่าหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินก่อนขาย/จำนวนเงินให้กู้ โดยมีเงื่อนไข

(1) จำนวนเงินจากการขายหลักประกันต้องชำระหนี้ให้ธนาคารทั้งหมด

(2) หลักประกันส่วนที่เหลือต้องมีอัตราส่วนมากกว่าหรือเท่ากับหลักประกันก่อนขาย

ขาย

(3) หลักประกันที่เป็นทรัพย์สินคงเหลือต้องมีลักษณะทำเลที่ตั้งและทางเข้าออกในการใช้สิทธิประโยชน์ดีกว่าหรือเท่ากับส่วนที่ขาย

7. การเปลี่ยนตัวลูกหนี้ คือ การขายหลักประกันให้กับลูกหนี้รายใหม่ที่มีศักยภาพดีกว่าลูกหนี้เดิม โดยมีเงื่อนไข

(1) เปลี่ยนตัวลูกหนี้โดยขายหลักประกัน ให้กู้ได้ในวงเงินไม่เกินจำนวนเงินต้นคงเหลือและดอกเบี้ยชำระของลูกหนี้เดิม และจดทะเบียนจำนองหลักประกันใหม่ตามวงเงินกู้ในสัญญาเดิม

(2) เปลี่ยนตัวลูกหนี้โดยไม่ขายหลักประกัน ให้ลูกหนี้ใหม่ทำหนังสือรับสภาพหนี้และใช้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามวิธีที่ 1 – 4 โดยพิจารณาตามความสามารถของผู้กู้รายใหม่

8. การเรียกชำระหนี้กรณีผู้กู้ตาย คือ การให้ทายาทโดยชอบธรรมหรือผู้จัดการมรดกชำระเงินกู้แทนลูกหนี้ผู้ตาย โดยมีเงื่อนไข

(1) กรณีทรัพย์จำนองเป็นของผู้กู้ ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกทำหนังสือรับสภาพหนี้และใช้วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามวิธีที่ 1 – 4 โดยพิจารณาตามความสามารถของผู้กู้รายใหม่และเปลี่ยนชื่อผู้จำนองเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดก

(2) กรณีทรัพย์จำนองเป็นของบุคคลอื่น ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้จำนำจำนองทำหนังสือรับสภาพหนี้และใช้วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามวิธีที่ 1 – 4 โดยพิจารณาตามความสามารถของผู้กู้รายใหม่

จากแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งธนาคารออมสินได้นำมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารออมสิน ซึ่งมีวิธีที่เหมือนกับแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 5 วิธี คือ วิธีการลดจำนวนเงินดอกเบี้ยส่วนปรับ วิธีการขยายระยะเวลาชำระหนี้ วิธีการชำระดอกเบี้ยปกติ วิธีการชำระดอกเบี้ยปกติ (บางส่วน) และวิธีการเปลี่ยนเงินกู้เบิกเกินบัญชีเป็นเงินกู้ระยะยาว ส่วนวิธีที่แตกต่างจากแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 3 วิธี คือ วิธีการขายหลักประกันเพื่อชำระหนี้ วิธีการเปลี่ยนตัวลูกหนี้ และวิธีการเรียกชำระหนี้กรณีผู้กู้ตาย

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ณัฐวรรณ จิราพงษ์ (2548) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพนักงานสินเชื่อสาขาที่มีต่อคำสั่งด้านสินเชื่อของธนาคารออมสิน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสินเชื่อสาขาเห็นว่าเนื้อหา ขั้นตอน วิธีปฏิบัติของคำสั่งมีความเหมาะสมระดับปานกลาง มีความซ้ำซ้อนกันมากเกินไป ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับคำสั่ง และมีความต้องการให้ธนาคารจัดอบรม ชี้แจง วิธีปฏิบัติแก่พนักงานอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อเปรียบเทียบระดับความเห็นกับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาการเป็นพนักงานที่แตกต่างกัน มีความเห็น

ความเข้าใจต่อคำสั่งสินเชื่อของธนาคาร และการนำไปปฏิบัติแตกต่างกัน และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำสั่ง ธนาคารไม่ควรยกเลิกคำสั่งเป็นบางส่วน ควรยกเลิกทั้งหมดและออกใหม่ทั้งฉบับ และควรมีการทบทวนปรับปรุงทุกระยะ 1 – 2 ปี ควรรวบรวมสินเชื่อที่คล้ายกันไว้ในประเภทเดียวกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน ควรจัดทำคู่มือ เพื่อให้พนักงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และควรจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ สามารถเรียกดูและนำไปจัดทำรายงานเองได้

ตุลา ลิพหาชีวะ (2544) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย ของพนักงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยทั้ง 9 แนวทาง พนักงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในด้านวัตถุประสงค์และนโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าสามารถใช้แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้มากกว่า 1 วิธีในการแก้ไขปัญหาสำหรับลูกค้าแต่ละราย ในด้านนโยบายและการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์มีความสอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยและการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ช่วยให้พนักงานสินเชื่อมีความระมัดระวังในการพิจารณาการอนุมัติสินเชื่อมากขึ้น ในส่วนของความเข้าใจต่อแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้พนักงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีความเข้าใจในกรณีของการเปลี่ยนหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาวมากที่สุด และเห็นว่าการเปลี่ยนหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาวมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด ในขณะที่การรับโอนสินทรัพย์ที่ไม่ใช่หลักประกันเพื่อชำระหนี้มีความยุ่งยากซับซ้อนมากที่สุด ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การได้รับการฝึกอบรมและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ รองลงมาคือการแลกเปลี่ยนแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน และการได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้เป็นลำดับท้ายสุด

ธัญญา แจ่มทิม (2546) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกกีด จำกัด (เชียงใหม่) ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีความรู้ความเข้าใจในด้านการประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์การเกษตรในส่วนของโครงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพและสามารถชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ และเชื่อในวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะช่วยผ่อนคลาภาระหนักในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยลูกหนี้ที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและให้ความร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตรในโครงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นอย่างดี และเห็นที่จะทำการปรับปรุงโครงสร้างต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากความสุจริต เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยจากภาวะเศรษฐกิจ

รวมถึงมีความเห็นด้วยต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในด้านการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยการขยายระยะเวลาชำระหนี้

ผู้จัดการรายสัปดาห์ (2549) บทวิเคราะห์ของผู้ถือบัตรเครดิตค่าใช้จ่าย-ยอมค้างชำระ การที่สถาบันการเงินภายในและภายนอกประเทศที่แข่งขันในการให้บริการบัตรเครดิตให้แก่ประชาชนทำให้เกิดกระแสการนำเงินสดในอนาคตมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น รวมถึงภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบรัดในขณะนี้ ราคาน้ำมัน ราคาสินค้า และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่างปรับเพิ่มมากขึ้น ผู้ถือบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการใช้จ่ายรวมลดลง 10.95% ยอดเบิกเงินสดล่วงหน้าลดลง 15.7% และมีหนี้ค้างเพิ่มขึ้น 2.2% ขณะที่ผู้ถือบัตรที่ออกโดยธนาคารต่างประเทศใช้จ่ายลดลง 5.89% แต่กลับมียอดเบิกเงินสดล่วงหน้าเพิ่มขึ้น 16.43% และมีหนี้ค้างเพิ่มขึ้น 7.75% ส่วนบัตรเครดิตที่ออกโดยบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หรืออนแบงก์ (Non – Bank) ที่มีฐานลูกค้ารายใหญ่ที่สุด ยอดใช้จ่ายรวมลดลง 5.03% ยอดเบิกเงินสดล่วงหน้าเพิ่มขึ้น 12.23% และมีสินเชื่อกค้างเพิ่มขึ้นถึง 9.76% สิ่งที่เกิดขึ้นจากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่ายอดใช้จ่ายผ่านบัตรรวมลดลง แต่ยอดสินเชื่อกค้างกลับเพิ่มขึ้น หมายความว่า ผู้ใช้บัตรเลือกที่จะถือเงินสดในมือมากขึ้น โดยยอมเสียดอกเบี้ยโดยจ่ายแบบผ่อนชำระหรือบางรายอาจไม่ผ่อนชำระเลย ตัวเลขการใช้จ่ายชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้ถือบัตรเลือกที่จะจ่ายน้อยลง และยอมที่จะเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันในด้านการดำเนินงานลดความเสี่ยงต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จากความสามารถในการชำระหนี้ของประชาชนที่ลดลงจึงได้มีการเสนอให้ลดภาระการผ่อนชำระขั้นต่ำจาก 10% เป็น 5% แต่กลับไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย และกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่มที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งได้เปิดทางให้ลูกค้าผ่อนชำระขั้นต่ำที่ 5% และต้องปรับยอดผ่อนชำระขั้นต่ำไปที่ 10% ทั้งหมด และหากเป็นเช่นนี้จริงยอด NPL จะพุ่งขึ้นทันที รวมถึงผลกระทบต่อสินเชื่อบุคคลประเภทอื่นๆ ของสถาบันการเงิน